

บทที่ 6

เพลงปฏิวัติกับสำนึกความเป็นชาตินิยมต่อต้านฝรั่งเศส

เพลงปฏิวัตินิยมต่อต้านฝรั่งเศส (พ.ศ.2436-2497)

ตั้งแต่พ.ศ.2436 ถึง 2497 ลาวตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส เป็นระยะเวลายาวนานร่วม 60 ปี เพลงปฏิวัตินิยมเกิดขึ้นมาอย่างชัดเจนในสมัยที่คนลาวเริ่มต่อต้านกับอำนาจของฝรั่งเศส คือประมาณปีพ.ศ.2488 เป็นต้นมา เพราะฝรั่งเศสปกครองคนลาวด้วยความไม่เป็นธรรม คนลาวจึงไม่สามารถทนอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศสได้อีกต่อไป และเกิดการต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศสขึ้น โดยมีขบวนการต่อสู้เกิดขึ้นเกือบทุกแขนงของลาว หนึ่งในนั้น มีขบวนการลาวอิสระ(ขบวนการปลดปล่อยลาว) ได้ใช้เพลงปฏิวัติเป็นเครื่องมือสำคัญในการ ปลุกกระดม โน้มน้าวจิตใจ และให้กำลังใจ บรรดากองทัพ ทหาร และประชาชน ในการลุกขึ้นสู้กับอำนาจของฝรั่งเศส โดยเพลงปฏิวัตินิยมต่อต้านฝรั่งเศสสามารถแยกประเภทตามเนื้อหาของเพลงได้ดังนี้

1. เพลงปฏิวัติที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงความคิด ความรู้สึก และอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติ

เพลงประเภทนี้ปกป้องความคิดและความปรารถนาของผู้แต่งอย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ชาตินิยมพ้นจากการกดขี่ของฝรั่งเศส โดยคนลาวทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกัน มีความสามัคคี ลาวจึงจะได้รับเอกราชอย่างแท้จริง เพลงปฏิวัติที่มีบทบาทในช่วงเวลานี้ ได้แก่

เพลง แดนดินถิ่นลาว

แดนดิน ถิ่นฐานเมืองลาว	มีพวกต่าง้าว มาข่มขู่
เสรีรัฐทั้งพวกผู้ไร้	บ่มีผู้ใด จิตใจเบิกบาน
การงาน การเมืองสิ่งใด	มันบ่ปล่อยให้ลาวได้สร้างแปง
ทุกแห่งการทำการงาน	ฝรั่งเศสจับบังคับกะเกณฑ์
ยากเข็ญเป็นตายไม่เอื้อ	ฝรั่งเศสเอื้อบ่เหลียวบ่แล
เอาแต่ประโยชน์ของมัน	บีบบังคับจนจนสิ้นเสียดัว
ความชั่วที่มันสร้างไว้	เปรียบดั่งกองไฟไหม้ทั่วแดนลาว
ถึงคราว ลาวมีแรงได้	ลาวตัดสินใจ ลาวกำอำนาจ
ประกาศเป็นเอกราช	ฉลองวันชาติ 12 ตุลาคม

เพื่อนเอ๋ย รีบมาด้วยกัน	มาร่วมสัมพันธ์ทั้งกายทั้งใจ
ไวไว! อย่าไปชักช้า	จะเสียเวลา เสียท่าทางไป
ไวไว! รีบตัดสินใจ	ขาดแย่งเอาชัยให้ลาวมีชัย
ถึงว่าชีวิตและกาย	จะแตกสลาย ขอมตายเพื่อชาติ
เลือดหยาดทาแผ่นดินลาว	เพื่อชาติลาว ก้าวสู่ <u>วัฒนา</u>

เพลง แคนดินถิ่นลาว แต่งโดยทหารแนวหน้า ไม่ปรากฏปีที่แต่ง แต่สามารถประมาณช่วงเวลาที่แต่งได้เนื่องจาก การกล่าวถึงการประกาศเอกราชที่มีอยู่ในเนื้อเพลง ซึ่งการประกาศเอกราชของลาวนั้น ตรงกับวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2488 โดยเจ้าเพชรราชเป็นผู้ที่ประกาศเอกราชให้กับลาว เพราะสถานการณ์การเมืองลาวขณะนั้น ญี่ปุ่นเพิ่งหมดอำนาจในลาวเพราะแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 เจ้าเพชรราชเกรงว่าฝรั่งเศสจะกลับมาปกครองลาวอีกครั้งจึงจึงประกาศเอกราช ดังนั้นเพลงนี้น่าจะถูกแต่งขึ้นหลังจากที่เจ้าเพชรราชประกาศเอกราชให้กับลาวเพียงไม่นาน

เนื้อหาของเพลงก็สร้างสำนึกความเป็นชาติลาว โดยเน้นว่าลาวประกอบขึ้นด้วยคนที่เสมอภาคกัน มีความสัมพันธ์กันทั้งกายและใจ มีศัตรูของชาติคือฝรั่งเศส ที่ชาวลาต้องเสียสละแม้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อ เพื่อกู้ชาติและนำชาติไปสู่ความก้าวหน้า(วัฒนา) เนื้อเพลงกล่าวต่อไปอีกว่าฝรั่งเศสได้บังคับ และเกณฑ์แรงงานคนลาว สร้างความเดือดร้อนให้กับคนลาว เมื่อมีโอกาสคนลาวจึงจึงประกาศเอกราชในวันที่ 12 ตุลาคม ในตอนท้ายของเพลงจะเป็นการเชิญชวนให้คนลาวลุกขึ้นสู้ สละชีวิต ขอมตายเพื่อชาติ ซึ่งเป็นการปลุกกระดมอย่างชัดเจน ทำให้คนลาวมีจิตสำนึกรักชาติ และควรต่อสู้เพื่อชาติ

เพลงแคนดินถิ่นลาว ได้ถูกนำมาขับร้องใหม่ ทำดนตรีให้มีความทันสมัยมากขึ้น และถูกบันทึกลงแผ่นซีดี และวีซีดีคาราโอเกะ ซึ่งทำให้ได้เห็นภาพประกอบบทเพลงและท่วงทำนอง โดยภาพประกอบเพลงก็จะเป็นภาพวาด มีการรบกั้นของพวกทหาร ทำนองก็จะ เป็นแบบร่าวกสนุกสนาน ฟังแล้วสามารถทำกิจกรรมเข้าจังหวะได้

เพลง ต่อต้าน

ต่อต้าน	ยึดเอื้อยาวนาน
ต้องผ่าน	ความทรमान
หนทาง	ลำบากยากแค้น
สุดแสนรำคาญ	บ่ที่ถอยใจ

ต่อสู้ไป	ด้วยใจแกร่งกล้า
ชัยชนะ	ต้องได้แน่นอน เอ้า! ชัยชนะต้องได้แน่นอน
พี่น้อง	ทั่วท้องดินลาว
รีบร้อน	ลุกขึ้นทันที
โจมตี	ฝรั่งเศสร้าย
พร้อมกับ	ทำลายลูกจ้างของมัน
รีบฆ่าฟัน	ศัตรูของชาติ
<u>เอกราช</u>	ต้องได้แน่นอน เอ้า! เอกราชต้องได้แน่นอน

เพลงต่อต้าน แต่งเนื้อร้องโดยทหารแนวหน้า แต่ไม่ระบุปีที่แต่ง คาดว่าน่าจะแต่งขึ้นในช่วงที่ทำการต่อสู้กับฝรั่งเศส ก่อนที่ฝรั่งเศสจะกลับเข้ามาปกครองลาวอีกครั้งที่ 2 เพราะในเนื้อเพลงมีคำว่า ฝรั่งเศส เป็นศัตรูของชาติ ซึ่งเนื้อหาของเพลงยังคงเน้นว่าฝรั่งเศสเป็นศัตรูของชาติลาวเหมือนกับ เพลงแดนดินถิ่นลาว

เนื้อหาของเพลงก็เล่าถึงความยากลำบากในการที่จะต่อต้านกับอำนาจของฝรั่งเศส เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช มีการเน้นภราดรภาพ(พี่น้อง)ร่วมกัน โดยต่อต้านฝรั่งเศสซึ่งเป็นศัตรูของชาติ

เพลงต่อต้าน เมื่อนำกลับมาร้องใหม่ ทำดนตรีใหม่ เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างสูง คนลาวทั้งเด็กและผู้ใหญ่รู้จักและสามารถร้องตามได้ เพลงนี้จะถูกเปิดตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์บ่อยมาก ยิ่งในช่วงใกล้วันที่มีความสำคัญเกี่ยวกับพรรค เพลงนี้จะถูกเปิดถี่มาก (สัมภาษณ์ ดวงมิใช่ ลิโลกยา) อาจเป็นเพราะเพลงนี้มีเนื้อร้องที่จำง่าย กะทัดรัด มีเนื้อหาเข้าใจง่าย เข้ากับยุคสมัย จังหวะของเพลงก็เป็นร่าวกสนุกสนาน จึงสามารถติดหูคนฟังได้ง่ายกว่าเพลงอื่นๆ

เพลง อดทน

อดทน	ทำงานด้วยกัน
พวกเรา	หนุ่มชายฉกรรจ์
พรากบ้าน	บ่อนเกิดเมืองนอน
พากันเดินจร	เที่ยวนอนตามไพร
สิ่งใด	บ่ปานน้ำใจ (ซ้ำ)
ยากจนเพียงใด	เราก็ค่อยอดทน (ซ้ำ)
ทำงาน	สู้ชาติเอกราช

สละชีวิต	เลือดเนื้อเพื่อชาติ
ทุกข์ยาก	<u>เพื่อชาติลาวเรา</u>
จะหนักหรือเบา	เราต้องอดทน
ทุกคน	เราจะสร้างทำ
ลำบากตรากตรำ	ก็เม่งงานของเรา (ซำ)
พุงสูง	บ่ปานน้ำใจ
ทางยาวไกล	นักรบบ่กลัว
อดทน	เราไปสร้างตัว (ซำ)
พยายาม	ฝึกฝนรำเรียน
เราก้าวหน้าไป	ด้วยใจซันบาน (ซำ)

เพลง อดทน ก็เป็นอีกหนึ่งบทเพลงที่แต่งเนื้อร้องโดยทหารแนวหน้า เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงชายฉกรรจ์ที่ต้องจากบ้านเกิดเมืองนอน มาใช้ชีวิตอย่างลำบากตามป่าเขา เพื่อทำภารกิจกู้ชาติ แม้ว่าพวกเขาจะลำบากเพียงใดก็จะอดทน เพลงนี้น่าจะถูกแต่งขึ้นมาเพื่อเหล่าชายฉกรรจ์ที่ร่วมกันกู้ชาติ เป็นเพลงร้องเฉพาะกลุ่ม และใช้ร้องกันในกลุ่มเพื่อทำการปลุกระดมจิตใจให้เกิดความฮึกเหิมและมีความสามัคคีก่อนที่จะทำสงคราม ซึ่งจุดประสงค์หลักก็คือการทำเพื่อเอกราชของชาติลาวนั่นเอง

จังหวะก็ยังคงเป็นแนวร่าวัง ฟังแล้วสนุกสนาน ภาพประกอบในวีซีดีก็เป็นภาพทหารลาวเดินป่า ทำกิจกรรมต่างๆด้วยความขยันขันแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเพลง

เพลง คินม่วนซัน

คินม่วนซัน	คินม่วนซัน
เราเพื่อนเราเรา	ม่วนอ้อมกองไฟ
จิตใจเบิกบาน	ม่วนซันเสียงหัวม่วนแซวๆ
โอ โอ โอ	พี่น้องเราเอ๋ย
รีบไปตีศัตรู	ปราบให้หมดสิ้น
พี่น้องเรากลับมา	พร้อมกับชัยชนะ
แล้วเราก็อมา	ม่วนซันเบิกบาน
เราทำการต่อต้าน	เพื่อลูกเพื่อหลาน
ได้สนุกซันบาน	ลูกหลานของเรา

ไปเราไป	ไปเราไป
<u>ไปปราบพวกมาร</u>	ให้มันดับสูญไป
พี่น้องลาวเอย	<u>สามัคคีเป็นใหญ่</u>
จิตใจเบิกบาน	ต่อต้านไปถึงหลักชัย
ให้ลูกหลานได้	อยู่สุขสบาย

เพลงกินม่วนซื่น ไม่ระบุว่าใครเป็นผู้แต่ง แต่เป็นเพลงที่อยู่ในสมัยการต่อต้านกับฝรั่งเศส ผู้แต่งอาจเป็นทหารแนวหน้าก็เป็นได้ เพราะช่วงเวลานั้นทหารแนวหน้ามักจะมีบทบาทในการแต่งเพลงปลุกใจควบคู่ไปกับการทำสงคราม

เนื้อหาของเพลงกล่าวถึง บรรยากาศการเดินร่ำรอบกองไฟอย่างสนุกสนาน พร้อมกับนั้นก็เชิญชวนให้พี่น้องลาวร่วมกันปราบศัตรูของชาติ เพื่อลูกหลานได้อยู่สุขสบาย โดยให้ทุกคนถือความสามัคคีเป็นใหญ่ด้วย เพลงนี้สร้างสำนึกชาติลาวโดยเน้นไปที่ศัตรู (ฝรั่งเศส) และการสร้างความสามัคคีของประชาชน

เพลง ปราบฝูงผีมาร

<u>ปราบฝูงผีมาร</u>	<u>จักรพรรดินิยม</u>
มันมากดข่ม	บูครีดฆ่าตี
มันเพิ่มทวี	ก่อศึกสงคราม
พวกมันปราบปราม	หมู่ประชาชน
ชาวลาวทุกคน	<u>เกลียดแค้นพวกมาร</u>
ร่วมใจเดียวกัน	ลุกขึ้นต่อต้านสิ้น
ชาวลาวจงตื่น	ลุกยืนแล้วสู้
รวมใจเป็นหมู่	<u>ปราบศัตรูตัวเดียว (กัน)</u>
ต่อสู้เด็ดเดี่ยว	ชิงชัยองอาจ
<u>กู้เอกราช</u>	มาให้ชาติลาว
ประกอบส่วนเข้า	กับหมู่ในโลก
ปกปักรักษา	<u>สันติภาพ ถาวร</u>

เพลงปราบฝูงผีมาร แต่งโดยท่านสีชนะ สีสาน นักแต่งเพลงปฏิวัติที่มีชื่อเสียงของลาวโดยแต่งขึ้นในปีพ.ศ.2493 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ฝรั่งเศสกลับมาปกครองลาวเป็นครั้งที่ 2 แล้ว

และเป็นช่วงเวลาที่ยขบวนการปลดปล่อยลาวหรือแนวอิสระ ได้รับการก่อตั้งอย่างเป็นทางการแล้ว ซึ่งในอีก 3 ปีถัดมาก็มีฐานที่มั่นอยู่ที่แขวง ซำเหนือ และพงสาลี ซึ่งมีความพร้อมมากขึ้นสำหรับการต่อต้าน เนื้อหาของเพลงกล่าวถึง ความเคียดแค้นของชาวลาวที่มีต่อผู้รุกราน คือฝรั่งเศสและอาชญากรรมรวมถึงญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นก็เข้ามาปกครองลาวหลังจากฝรั่งเศสหมดอำนาจในลาว ช่วงปีพ.ศ.2488 ซึ่งคำว่า **ฝูงผีมาร จักรพรรดินิยม** ไม่ได้เจาะจงว่าศัตรูของชาวลาวเป็นฝรั่งเศสเท่านั้น(สัมภษณ์ สมจิต ไสสุวัน) บทเพลงนี้ทำให้คนลาวทุกคนมีความรู้สึกเคียดแค้นมหาอำนาจร่วมกันก่อนดังจะเห็นได้จากคำว่า **ปราบศัตรูตัวเดียว** แล้วจึงปลุกระดมให้มาช่วยกันต่อสู้เพื่อเอกราช เนื้อเพลงยังสะท้อนให้เห็นถึง ชาติ ในความหมายว่า รวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียว และนอกจากต่อสู้เพื่อเอกราชของลาวแล้ว ยังมุ่งเป็นส่วนหนึ่งของโลก ที่มีบทบาทปกป้องรักษาสันติภาพถาวรของโลก

เพลง ปกป้องสันติภาพ

ประชาชนลาว	เรามาพร้อมเพรียง
สมัครสมาน	ขานเป็นเสียงอันเดียว
ต่อสู้แน่นเหนียว	ปรับปรุงสันติภาพ
<u>กู้เอกราช</u>	ของชาตินาว อย่างเด็ดขาด
<u>เอกราช</u>	ต้องกู้ให้สำเร็จ
ให้ทุกเขต	แคว้นลาวเบิกบาน
ปย่านกลัว	อุปสรรคใด ๆ
ต่อสู้เรื่อยไป	<u>โจรอเมริกา</u>
ประเทศลาว	แผ่นดินดินของลาวเรา
บให้ใคร	มายาดแย่งเอาไปได้
ลาวจะต้านลาวจะสู้	ปราบศัตรูเพื่อกอบกู้
สิทธิอำนาจ	มาให้ชาตินาว

เพลงปกป้องสันติภาพ เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงของ ท่านอุตะมะ จุนละมะนี โดยท่านแต่งเพลงนี้ขึ้นในปีพ.ศ.2497 ซึ่งเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสเริ่มหมดอำนาจในลาว และสหรัฐอเมริกาเริ่มที่จะเข้ามามีบทบาทในลาว เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการที่จะปราบปรามคอมมิวนิสต์ในลาว

เนื้อหาของเพลง เป็นการเชิญชวนให้คนลาวมีความสามัคคี เพื่อปกป้องสันติภาพ คุ้มเอกราชมาจากศัตรู เพื่อให้ทุกพื้นที่ ทุกแขวงของลาวมีสิทธิเสรีถ้วนหน้า เป็นการสะท้อนถึงอุดมการณ์ของนักแต่งเพลงในความต้องการที่จะให้ลาวมีเอกราชอย่างแรงกล้า ซึ่งสังเกตได้จากการใช้คำว่า **เอกราช** ซ้ำๆ ในบทเพลง นอกจากนี้ยังเน้น สันติภาพ และ สิทธิอำนาจ ของชาติลาว ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับเอกราช ศัตรูของชาติลาวในที่นี้คือสหรัฐอเมริกา ดังปรากฏคำว่า **โจรอเมริกา** ในบทเพลง

เพลง ชัยชนะศัตรู

ชัยชนะศัตรู	ตายดับฝรั่งเศส
พร้อมเพรียงกัน	รักษาสันติสุข
ประชาชนล้ำเลียง!	ทหาร ราบกองโจร!
กองทหารเด็ดเดี่ยว!	ตะลุมบอน!
กลางคืนฟังเสียงปืน	กลางคืนฟังเสียงปืน
ด้วยน้ำใจชาวหนุ่มรักชาติ	ก่อสร้าง <u>ชำเหนือ</u> ที่มั่น
บ่ยอมเป็นข้าทาส	เวียงจันทน์นั้นประชายังรอคอยถ้า พวกเราไปปลดปล่อย
พวกเราปราบโจรจักรพรรดิ	ยึดอาวุธ ไปต้อนรับ <u>ท่านสุภานุวงศ์</u>

เพลง ชัยชนะศัตรู ไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้แต่งและแต่งขึ้นในปีใด แต่พอประมาณได้ว่าแต่งขึ้นในช่วงต่อต้านฝรั่งเศส ประมาณปีพ.ศ.2496 เพราะ คำว่า **ฝรั่งเศส** ที่ปรากฏในเนื้อเพลงในฐานะศัตรูของชาติลาว และการก่อตั้งฐานที่มั่นของเขตปลดปล่อยในแขวง **ชำเหนือ** และ **พงสาลี** ที่ปรากฏในเพลง ซึ่งขบวนการปลดปล่อยได้ตั้งเขตปลดปล่อยเมื่อปีพ.ศ. 2496 เป็นต้นมา

เนื้อหาของเพลง กล่าวถึง การทำสงครามต่อต้านฝรั่งเศสของทหาร(ขบวนการปลดปล่อยลาว) อย่างเด็ดเดี่ยวเพื่อรักษาสันติสุขให้กับประเทศลาว มีการกล่าวถึงการสร้างเขตปลดปล่อย **ชำเหนือ** และความพยายามของขบวนการปลดปล่อยที่ต้องการจะเข้าไปปลดปล่อยเวียงจันทน์ มีการกล่าวถึงท่านสุภานุวงศ์ผู้นำของขบวนการปลดปล่อยลาวในช่วงท้ายของเพลง จากประโยค **ยึดอาวุธไปต้อนรับท่านสุภานุวงศ์** สะท้อนให้เห็นว่าท่านสุภานุวงศ์เปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของขบวนการปลดปล่อยได้เป็นอย่างดี

เพลง ประเทศลาวแมนลาวเป็นเจ้าของ

ประเทศลาวต้อง(คน)ลาวเป็นเจ้าของ ลาวจะปกป้องร่วมพี่น้องเราสามัคคี
 ดินแดนลาวนี้ ไม่ให้มีศัตรู ลาวจะฟื้นฟู ภูชาติให้ถาวร
 ราษฎร ทั่วหน้า หญิงและชาย สละทั้งกาย จิตใจได้ทั้งมวล
 ลาวทุกส่วนรวมเป็นก้อนป้องกันชาติ เอกราชจะไม่ให้ใครมาข่ม
 เราจะระดมกำลังใหญ่ไปพิชิต เราต้องต้าน เราต้องสู้จนมีชัย

เพลง ประเทศลาวแมนลาวเป็นเจ้าของ ไม่ปรากฏรายละเอียดว่าแต่งขึ้นเมื่อไหร่และ
 แต่งขึ้นในปีใด แต่เป็นเพลงปฏิวัติยุคแรกๆ สมัยต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศส (สัมภาน์ ดวงมิไช
 ลิโกยา) เนื้อหาของเพลง ก็มีความหมายชัดเจนเหมือนกับชื่อเพลง คือประเทศลาวเป็นของคนลาว
 คนลาวเป็นเจ้าของ ไม่ยอมให้มีใครมาข่มเหง และปลุกระดมให้ประชาชนลาวทั้งหญิงชายลุกขึ้นสู้
 เพื่อเอกราชของชาติลาว ซึ่งเนื้อหาของเพลงก็คล้ายกันกับเพลงปฏิวัติอื่นๆ ที่เน้น ความสามัคคี
 สละชีวิตเพื่อกู้เอกราชของชาติ

2. เพลงปฏิวัติที่มีเนื้อหาหลากหลาย

เพลงปฏิวัติในสมัยต่อต้านกับฝรั่งเศส เนื้อหาของเพลงจะเน้นไปที่การต่อสู้ ความ
 สามัคคี ความยากลำบาก เพื่อปลุกระดมให้ประชาชนช่วยกันต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติ ดังนั้น
 เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่จึงคล้ายคลึงกัน แต่ก็ยังพอมีความหลากหลายอยู่บ้างในแง่ของการเลือก
 ประเด็นหรือเรื่องที่จะใช้เป็นสื่อในการเสนอความคิดและเร้าความรู้สึกของผู้ฟังเพลงปฏิวัติ เช่น
 แม่น้ำโขง กล่อมลูก เป็นต้น

เพลง แม่น้ำโขงของลาว

แม่น้ำโขงไหลมา	ผ่านทุ่งนาของชาวลาว
แม่น้ำโขงแสนยาว	พาให้ลาวอุดม
แสนชื่นชม	สมใจที่ได้มีแม่น้ำโขง
เมื่อน้ำนอง น้ำโขงไหลแรง	ฮอดยามแล้งน้ำเลยแห้งลงไป
เห็นแก่งหาดทราย	เป็นสายงามตา
หมูนกกา	บินมาขามแสง
ขามแสงแดดอ่อน	เป็นหน้าอ่อนซอน
แม่น้ำโขงฝั่งซ้าย	บ่ให้ใครแย่งไป
เราจะรักษาไว้	ให้ลาวรุ่งเรือง

เพลง แม่น้ำโขงของลาว ไม่ปรากฏปีที่แต่งและผู้แต่ง แต่เป็นเพลงที่อยู่ในสมัยต่อต้านฝรั่งเศส(สัมภาน์ สมจิต ไสสุวัน) เนื้อหาของเพลงนี้ต่างจากเพลงกลุ่มแรก เพราะมีการกล่าวถึงความงาม ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ มากกว่าการรบและทำสงครามกัน

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของเพลง จะเห็นว่ากล่าวถึงแม่น้ำโขงที่ไหลมาหล่อเลี้ยงชีวิตของคนลาว เป็นความภาคภูมิใจของคนลาว ภาษาที่ใช้เป็นการพรรณนาให้เห็นภาพความงามของแม่น้ำโขง ประโยคสำคัญที่บ่งบอกว่าเพลงนี้เป็นเพลงปฏิวัติก็คือ **แม่น้ำโขงฝั่งซ้าย บีให้ใครแย่งไป** เป็นการบ่งบอกว่า แม่น้ำโขงและดินแดนลาวนั้นจะไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของใคร ซึ่งถือว่าเป็นเพลงปฏิวัติแนวชื่นชมธรรมชาติ และค่อยๆทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกหวงแหนธรรมชาติอันสวยงามของลาว จึงเกิดความรักและภูมิใจในชาติลาวของตนตามมา

เพลง กล่อมลูก

นอนเถิดลูกแม่	แม่จะกล่อมให้เจ้านอน
พ้อออกตะลุมบอน	อยู่ที่ไหนแนวหน้า
พ้อเจ้าขันอาสา	สละออกต่อสู้
<u>ปราบปรามศัตรู</u>	<u>กู้เอกราชชาติ</u>
นำเอาเอกราช	และความสุขมาให้ลูก
นอน แม่จะประคอง	ไม่ให้ห่มองเหี่ยวแห้ง
ทูลกระหม่อมของแม่	แลดูยอดเสาสูง
<u>ธงต่อต้านของลาว</u>	<u>ขานวลแดงปลิวไสว</u>
ปฏิวัติลาว	ก้าวสู่หลักชัย
ยามเมื่อลูกเติบโตใหญ่	จะได้เห็นลาวรุ่งเรือง
นอนเถิดลูกแม่	อย่าร้องไห้ให้เปลืองแรง
เลือดของลูกต้องแดง	ใจเข้มแข็งเหมือนพ่อ
<u>ไม้ท้อถอยต่อมาร</u>	<u>ใจต่อต้านชิงชัย</u>
ไม่ให้ผู้ใด	เข้ามารบกวน
ดินแดนลาวทุกส่วน	ล้วนแต่เป็นของลาว

เพลง กล่อมลูก น่าจะถูกแต่งขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2488 หรือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เพราะเนื้อเพลงมีการกล่าวถึงธงดวงเดือน อันเป็นสัญลักษณ์ในการต่อต้านของขบวนการปลดปล่อยลาว ซึ่งมหาสิลา วีระวงส์ เป็นผู้ออกแบบธงดังกล่าว โดยธงดวงเดือนได้ถูกใช้

เป็นสัญลักษณ์ของขบวนการต่อต้านตั้งตั้งแต่ปีพ.ศ.2488 เป็นต้นมา เพลงกล่อมลูกจึงน่าจะถูกแต่งขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวหรือหลังจากนั้นไม่นาน

เนื้อหาของบทเพลง สะท้อนชีวิตครอบครัวลาวสมัยสงครามได้เป็นอย่างดี โดยแม่เป็นผู้ดูแลลูก กล่อมลูกยามนอน เพราะผู้เป็นพ่ออาสาออกรบต่อสู้กับผู้รุกราน เพื่อกู้เอกราชให้กับชาติลาว และแม่ยังสอนให้ลูกดูพ่อเป็นแบบอย่าง ในเรื่องของความเข้มแข็ง ความรักชาติ เพื่อความเจริญของชาติลาวสืบไปภายภาคหน้า เพลงนี้แม้เป็นเพลงกล่อมลูกแต่ก็สามารถนำเนื้อหากาพย์ปฎิวัติมาผสมผสานในบทเพลงได้อย่างลงตัว ถือเป็นสีสันใหม่ของเพลงปฎิวัติ

เพลง ชีวิตนักกู้ชาติ

พวกเราเป็นนักกู้ชาติ	พวกเราเป็นนักกู้ชาติ
มันทุกข์แสนขนาด	เกือบจะขาดดวงใจ
ความทุกข์นั้น	เหมือนดังสุมไฟ
ร้อนกร้อนใจ	บ่มีวันจะขึ้นบาน
ร้อนกร้อนใจ	บ่มีวันจะขึ้นบาน
ยามนอนก็ต้องนอนในป่า	ยามนอนก็ต้องนอนในป่า
เอาดินเอาหญ้า	แทนผ้าปูนอน
ดอกไม้เอ๋ยนั้น	ก็พอต่างหอม
ที่ตัวลงนอน	หนาวสะบั้นทั่วกาย
ที่ตัวลงนอน	หนาวสะบั้นทั่วกาย
ทางดินมีมดและทาก	ทางดินมีมดและทาก
มันกัดมันลาก	เลือดไหลเต็มดิน
ทางฝนนั้นมัน	ก็ยิ่งตรกริน
นอนอยู่พื้นดิน	ตัวชำพืดหนาวเอ๋ย
นอนอยู่พื้นดิน	ตัวชำพืดหนาวเอ๋ย
ทางดินก็มียุงมีริน	ทางดินก็มียุงมีริน
ที่เขวักคี่เขวากิน	บ่ได้หลับบ่ได้นอน
คิดไปหัวใจ	จะขาดรอน
บ่ได้หลับบ่ได้นอน	ออกร้อนออกกรน
บ่ได้หลับบ่ได้นอน	ออกร้อนออกกรน
ยามกินบางทีก็ข้าวแห้ง	ยามกินบางทีก็ข้าวแห้ง

กินกับน้ำแกง	ดื่มหน่อปัสไต้เกลือ
ความทุกข์นั้น	มันก็ช่างเอาเหลือ
แต่ก็ยังบ่เบื่อกับผู้เรื่อยไป	แต่ก็ยังบ่เบื่อกับผู้เรื่อยไป
กินข้าวอิ่มแล้วก็หายใจโล่ง	กินน้ำเสื่อ โกร่ง
ทุกเช้าทุกเย็น	ความทุกข์นั้นมันบ่มีเหือดแห้ง
ทุกเช้าทุกเย็นนอนเปลี่ยวกายา	ทุกเช้าทุกเย็นนอนเปลี่ยวกายา
ดึกดึกคิดถึงบ้านเก่า	ดึกดึกคิดถึงบ้านเก่า
ทั้งโศกทั้งเศร้าบ้านเราทุกกาย	ตัวของอ้ายนอนอยู่กองไฟ
คิดถึงยอดดวงใจ	ผู้อยู่ไกลห่างตา
คิดถึงยอดดวงใจ	ผู้อยู่ไกลห่างตา

เพลงชีวิตนักกู้ชาติ ไม่ระบุว่าใครเป็นผู้แต่ง แต่วิเคราะห์จากเนื้อหาที่พรรณาถึงความยากลำบากของนักกู้ชาติแล้ว ผู้แต่งน่าจะเป็นทหารแนวหน้าที่ใช้ชีวิตอยู่ในป่า จึงสามารถบรรยายให้เห็นถึงความยากลำบากในการใช้ชีวิตในป่าได้อย่างชัดเจน

เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงความยากลำบากของนักกู้ชาติ(ทหาร) ที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในป่า ทั้งการกิน การนอน แต่ก็ต้องอดทนเพื่อกอบกู้เอกราชให้กับชาติลาว ในช่วงท้ายของเพลงก็มีการกล่าวถึงความรักของนักกู้ชาติที่ต้องจากคนรักมาทำหน้าที่เพื่อชาติ เพลงนี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเสียสละของทหารที่มีต่อประเทศชาติ

เพลงปฏิวัติลาวที่ถูกแต่งขึ้นสมัยต่อต้านฝรั่งเศส ถือเป็นยุคแรกเริ่ม นักประพันธ์เพลงก็ยังมีไม่มาก โดยมากนักประพันธ์เพลงก็เป็นทหารแนวหน้าที่คอยร่วมรบและอยู่ในขบวนการต่อต้าน ในยุคนี้เพลงปฏิวัติยังมีจำนวนไม่มากนัก สำนักชาติลาวในบทเพลงที่โดดเด่นก็คือ การเน้นเรื่องศัตรูของชาติ ซึ่งจากบริบทของเพลงและประวัติศาสตร์ลาวในช่วงเวลานี้ก็คือฝรั่งเศส ดังจะเห็นคำว่า ฝรั่งเศส พวกต่างตัว ผุงฝิมาร ฯลฯ เป็นคำที่หมายถึงฝรั่งเศสทั้งสิ้น การที่เพลงปฏิวัติเน้นเรื่องศัตรูของชาติ อาจเป็นเพราะนักแต่งเพลงโดยมากเป็นทหาร ต้องทำสงครามอยู่ตลอด เพลงจึงเน้นปลุกกระดมความรู้สึกของประชาชนให้ร่วมกันต่อสู้ โดยใช้ “คนอื่น” เข้ามาในบทเพลง เพื่อสร้างสำนึกความเป็นพวกเดียวกัน นอกจากนี้ สำนักชาติลาวอื่นๆที่ปรากฏในเพลงได้แก่ เอกราช ความสามัคคี ซึ่งก็เนื่องมาจากสงคราม เพราะลาวต้องต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราชจากฝรั่งเศส